

บทคัดย่อ

จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้เกิดการพัฒนารองรับการท่องเที่ยวมากขึ้น พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศ ที่มีเอกลักษณ์ของเรือนไทยริมน้ำ ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชุมชน รวมทั้งให้ความสนใจการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ ที่เป็นการนำนักท่องเที่ยวมาพักค้างคืนร่วมกับชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม แต่การปรับปรุงที่พักอาศัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อรูปแบบดั้งเดิมของที่พักรักษาซึ่งถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว และทำให้คุณค่าความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมลดลง

การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์มีจุดประสงค์และวิธีการ คือ 1) สำรวจ ระบุ จำแนกมรดกทางวัฒนธรรม โดยใช้แบบสำรวจที่ดัดแปลงจากระบบการสำรวจคุณค่าทางสถาปัตยกรรมในสภาพแวดล้อม และระบบการบูรณาการแหล่งมรดกวัฒนธรรมเข้าสู่กระบวนการวางแผน เพื่อกำหนดศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) ศึกษานโยบายและแนวโน้มการท่องเที่ยวจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้บริหารแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) ศึกษาความต้องการ ข้อจำกัดของชุมชนในการปรับปรุงที่พักอาศัยให้เป็นโฮมสเตย์ และความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับรูปแบบที่พักอาศัย และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ 4) เสนอแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ และสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับทรัพยากรการท่องเที่ยว ขอบเขตเนื้อหาของการศึกษาอยู่ที่การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มาใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ โดยมีพื้นที่ศึกษาอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี อำเภอสาครบุรี จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ชุมชนบ้านท่าพูด และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย ศาสนสถาน ตลาดเก่า สถานที่ราชการ และที่อยู่อาศัย มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่จากในอดีตทำให้ไม่สามารถรักษาสภาพเดิมของอาคารเอาไว้ได้ ตัวอย่างเช่น อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่สร้างในช่วงที่ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่เป็นจุดที่มีการค้าขาย ปัจจุบันมีการปรับปรุงอาคารดังกล่าวเป็นที่พักรักษา เป็นต้น

ผลจากการศึกษาพบว่า 1) การปรับปรุงที่พักอาศัยควรคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เนื่องจากลักษณะของเรือนไทย เรือนท่งถิ่น และเรือนในสวนริมน้ำจะมีช่องเปิดมา

ทำให้เจ้าของที่พักอาศัย และนักท่องเที่ยวรู้สึกไม่ปลอดภัย 2) ชุมชนที่เหมาะสมกับการทำโฮมสเตย์ ควรเป็นกลุ่มเกษตรกรที่เป็นเจ้าของเรือนไทยริมน้ำ โดยพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุด คือ ชุมชนบ้านที่พูด 3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยให้ความเข้าใจชาวบ้านเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำทรัพยากรในพื้นที่มาส่งเสริมการท่องเที่ยว แนวทางดังกล่าวนอกจากช่วยส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว ยังเป็นแนวทางรักษาคุณค่าของเรือนไทยให้คงอยู่ร่วมกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน และอนาคต